

CENTENARI DE L'ORFEÓ CATALÀ DE MÈXIC

Mèxic, 9 de setembre de 2006

Senyor president de l'Orfeó Català, honorable conseller de Governació, director de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament, presidents d'altres casals catalans que s'han sumat a la festa, senyores i senyores, i, si m'ho permeten, amigues i amics de l'Orfeó Català de Mèxic, és per a mi un honor retrobar-me de nou amb tots vostès per participar en aquesta celebració tan especial, la del centenari de la fundació de l'Orfeó. Em complau molt ser novament en aquesta entitat que ha estat testimoni i part de la història de la nostra pàtria comuna: Catalunya.

Els proposo retrocedir en el temps, un segle enrere. Intentin imaginar aquell grup de catalans, els d'aquella fotografia que hi ha a baix, aquella fotografia en blanc i negre. Intentin veure l'arribada d'aquell grup de paletes que, procedents de les tasques de reconstrucció del terratrèmol de San Francisco, iniciaven a Mèxic un nou projecte: la fundació de l'Orfeó Català. A aquella fotografia s'hi van afegir ben aviat més persones, nous socis i noves onades de catalans que ajudaren a convertir l'entitat en un centre cultural, cívic i social de referència a Catalunya i a Mèxic. I tot això, aquesta gran història, va començar fa cent anys.

Aquests últims temps a Catalunya parlem sovint de la necessitat de recuperar la nostra memòria històrica. L'Orfeó Català de Mèxic és la peça d'un mosaic sense la qual la història del nostre país no seria completa.

Totes les persones de la gran fotografia de l'Orfeó han tingut darrere seu escenaris polítics diversos sempre vinculats a la història de Catalunya: el de la República, el de la Guerra Civil Espanyola, el de la llarga dictadura feixista del general Franco, el del restabliment de la democràcia que ens ha dut fins avui. Els catalans i les catalanes que han fet gran, que heu fet gran, aquest Orfeó ho han viscut amb una òptica diferent, però no per això menys real, però no per això

menys important. Heu viscut, doncs, els esdeveniments que han tingut lloc al nostre país.

L'entitat va tenir un paper clau en els moments políticament difícils per a Catalunya. L'orfeó artístic, l'orfeó musical, l'orfeó esportiu, l'orfeó social, va esdevenir també l'orfeó polític, l'orfeó cívic, l'orfeó humanitari. La guerra i la dictadura el van convertir en el punt d'acollida de tots els catalans que van poder fugir a Mèxic per buscar un futur més digne. Per a tots ells, catalans i catalanes que van haver de marxar de casa, l'Orfeó va esdevenir el pal de paller, el suport, la mà estesa, la nova llar que els donava la benvinguda lluny de la seva terra. L'Orfeó Català de Mèxic va permetre viure la catalanitat amb naturalitat quan a Catalunya la nostra cultura i la nostra llengua eren perseguides i reprimides violentament. L'Orfeó va continuar teixint, va continuar fent país, quan allà ens obligaren per força a aturar les màquines del nostre progrés com a nació.

Així, doncs, el reconeixement que mereix aquesta entitat no es pot subscriure només als personatges il·lustres que en van formar part i que van dotar-lo de prestigi cultural. Penso en Avel·lí Artís-Gener, en Bartomeu Costa-Amic, en Pere Calders, en Manuel Duran, en Salvador Armendares i tants i tants d'altres.

Penso també en els esdeveniments històrics i polítics que hi tingueren lloc i que marcaren el nostre destí com a país. Penso en el 1954, quan aquells nou diputats catalans exiliats a Mèxic s'encarregaren d'un escrutini històric: el de la resta de diputats al Parlament que havien fugit a diferents països i d'on sortiria un nou president de la Generalitat, Josep Tarradellas, i un nou president del Parlament, Ventura Gassol, que renunciaria en favor de Francesc Ferreras i Duran, que va ser president del Parlament de Catalunya a l'exili fins al 1980 i que va donar el testimoni al nou president del Parlament, Heribert Barrera.

Els llibres recorden aquests grans noms, però la tinta amb què s'escriu la història obvia sovint els que hi van fer una tasca imprescindible. L'acte de celebració de l'Orfeó Català de Mèxic ha de ser també un acte d'homenatge als catalans i les catalanes anònims que n'han format part i que l'han fet créixer, per la seva tasca cívica i compromesa amb una nació, la catalana, que territorialment els era llunyana, però que sentimentalment sentien, i senten, ben propera.

L'Orfeó Català de Mèxic ha assumit amb responsabilitat la projecció cultural de Catalunya a l'exterior i ha tingut el seu paper en episodis clau de la història de la nostra nació. I això ho ha fet sense oblidar en cap moment la seva integració en la terra que els acollia: Mèxic. Em remeto de nou al president del Parlament, Farreras, que va arribar a presidir la Cambra Nacional de la Indústria Metal·lúrgica de Mèxic durant quatre anys, i ho va fer sense deixar de banda ni les seves activitats a l'Orfeó ni tampoc les seves responsabilitats com a president del Parlament a l'exili o la seva militància a Esquerra Republicana de Catalunya.

Conjugar aquest doble vessant, preservació de la identitat i integració en una nova comunitat d'acollida, era i és el repte que els catalans i les catalanes de l'Orfeó Català de Mèxic han assolit. I d'això se n'han beneficiat els catalans, però també els ciutadans d'origen, els mexicans, que han vist com la seva terra acollia un centre artístic i social de primer nivell.

Faig un salt al present i em remeto a aquesta onada imparable d'immigrants que fuig del seu país per buscar un futur millor. No és el moment ni el lloc per especular sobre quina és la fórmula que ens ha de permetre gestionar adequadament aquest fenomen d'abast europeu. Però sí que és cert que l'oportunitat que representa l'arribada de noves persones tindrà molt a veure amb la nostra capacitat per garantir-los uns drets, però també per exigir-los una responsabilitat, uns deures d'integració amb la comunitat que els acull. Ells també han d'entendre i conèixer els sentiments i les conviccions de la nació catalana.

És per això que la tasca que va emprendre l'Orfeó té avui molt de valor. Aquesta part de la nostra història, la que vostès representen, no està, per tant, prou reconeguda, i ens cal compensar aquest deute. Actes com el d'avui permeten corregir aquest greuge. Però hem d'anar més enllà. La presència d'un conseller del Govern de Catalunya i del president del Parlament van en aquesta línia. Cal augmentar el suport financer, però també, i sobretot, és necessari reforçar el suport institucional cap a les comunitats catalanes de l'exterior.

Sincerament, crec que aquesta legislatura s'ha fet un notable esforç de recuperació de la memòria històrica de Catalunya, i de la Catalunya exterior especialment, mitjançant diverses iniciatives. La Catalunya que vostès

representen, doncs, és ben viva. Avui hi ha més de cent catorze comunitats catalanes al món; els dos darrers anys se n'han creat una dotzena més.

Parlava al començament d'un fotografia en blanc i negre. Avui, la fotografia de l'Orfeó canvia, com també ha canviat el món, immersos com estem ja en plena era digital. Cal estrènyer llaços, cal estendre un pont cada vegada més fluid i directe amb Catalunya i les seves institucions, i és per això que els animo a aprofitar al màxim els recursos que ens proporciona la societat de la informació.

I quan ho dic penso en la necessitat de donar resposta al nou perfil de diàspora catalana, la dels joves i empresaris catalans que marxen a l'estranger per desenvolupar el seu futur professional. Només amb les eines adequades i amb una mentalitat de futur aconseguirem que es mantinguin les comunitats catalanes a l'exterior. Ens cal enquadrar de nou la fotografia, amb noves eines de comunicació, amb facilitats d'accés als nous socis i amb la recerca de noves complicitats. I en aquest sentit els convido a no oblidar el sector privat: els empresaris catalans, emprenedors, disposats a col·laborar en la projecció d'aquesta entitat.

I, és clar, les institucions catalanes també hi hem de tenir el nostre paper. Demano al pròxim govern de la Generalitat, sigui el que sigui, que faci un nou esforç, un altre esforç, per dotar d'un reconeixement adequat les comunitats catalanes de l'exterior. I es pot fer de moltes maneres: amb una llei electoral catalana pròpia, amb més ajuda per aplicar les noves tecnologies o amb més recursos per al manteniment i la creació de noves comunitats. Hem de treballar amb visió de futur.

Permetin-me que m'aturi un moment aquí, que recuperi una imprescindible referència a la commemoració d'aquí a dos dies de la Diada Nacional de Catalunya. Fa cent anys que els catalans i les catalanes celebrem la Diada com un acte festiu i un acte reivindicatiu alhora. La doctora ens ha explicat molt bé quins en són els orígens. I el conseller ens preguntava per què els catalans celebrem derrotes. Doncs potser perquè no hem gaudit de la plena llibertat a què tenim dret.

I és que l'Onze de Setembre permet tantes lectures personals com un desitgi: festiva, de memòria històrica, però també reivindicativa. I deixo aquesta última per

al final, simplement perquè aquest és un punt de vista que ens ajuda a pensar en clau de present i de futur, a explicar què som avui i què volem ser, cap on volem anar.

Catalunya és i ha estat un poble resistent, tossut, avesat a rebre bastonades i a aixecar el cap contra tot pronòstic. Va ser així en el passat, i es manté, i s'ha de mantenir en el futur per encarar els reptes de país, per donar respostes a problemes concrets, per denunciar greuges injustos i inexplicables que encara patim com a poble.

No sé si, per exemple, estan vostès assabentats del caos que va viure l'aeroport del Prat el passat mes de juliol, quan una vaga il·legal d'un grup de treballadors va paralitzar completament aquesta infraestructura gairebé tot un cap de setmana. Avui encara ningú no se n'ha fet responsable, i l'exigència reiterada de la Generalitat perquè se'n traspassi la gestió a Catalunya és encara un repte pendent i important d'aconseguir.

O penso, per exemple, en el fenomen de la immigració, que pot esdevenir un problema, no per ell mateix, sinó per la falta de competències de les institucions catalanes, els ajuntaments i el Govern de la Generalitat, per fer-hi front. I pot ser un problema en el moment que un grup de persones arriben, per exemple, a un poble de Girona sense altra cosa que la roba que duen posada després d'un viatge llarg, angoixant i perillós a la recerca d'una nova oportunitat. I davant d'això el Govern de la Generalitat i els governs locals no solament no tenen recursos econòmics i competències de gestió per fer-hi front, sinó que en alguns casos, fins i tot, no s'acaba d'informar-los de l'arribada d'aquests contingents.

Així, doncs, la Diada és l'oportunitat d'explicar al món que la nostra lluita no és una rebequeria, que no ha començat fa quatre dies. La demanda de més llibertat i de més autogovern ve de lluny, i mentre no sigui satisfeta continuarà en el futur, perquè ens calen més eines per seguir avançant.

Vostès formen part de Catalunya, vostès són part de Catalunya, i ens cal la seva participació i la seva implicació en aquest moment de grans canvis en què es configura la Catalunya d'aquest segle XXI.

Com tots vostès saben, el proper 1 de novembre tots plegats tenim una nova cita amb la democràcia. L'1 de novembre, el dia de Tots Sants, triarem el nou Parlament de Catalunya. Els encoratjo, doncs, a participar-hi, a enfortir les nostres institucions amb la millor eina possible: el vot. També des de l'exterior, també des de la Catalunya exterior, és clar que sí. Catalunya ha viscut moments transcendentals, i aquests darrers anys especialment. De fet, encara els viu. Per això és important que vostès també s'hi impliquin. Triïn l'opció que millor els sembli. Al cap i a la fi, som un país plural i amb diversitat d'opcions. Però facin-ho, reforcin la nostra democràcia, reforcin el nostre autogovern.

Amics i amigues, del treball i la tenacitat de tots plegats en depèn el nostre futur com a nació. L'Orfeó Català de Mèxic també hi té un paper important. Avui junts celebrem el centenari de la seva creació. Ha estat un segle històric, testimoni de fets importantíssims que han marcat el nostre país. Però cal continuar fent història, hem de continuar fent camí tots els patriotes junts, els d'aquí i els d'allà, els d'aquesta Catalunya triomfant i plena, els d'aquesta Catalunya unida per un pont blau.

Moltes felicitats pels cent anys que heu viscut i molta força per als cent anys que vindran. Moltes gràcies per ser com sou. En definitiva, per portar Catalunya en el fons del vostre cor.